

Мунтян С.Г. Застосування Інтернет-технологій при навчанні студентів іноземних мов професійного спрямування / С.Г. Мунтян // «Лінгвістична підготовка студентів нефілологічних спеціальностей вищих навчальних закладів у контексті Болонського процесу та Загальноєвропейських рекомендацій з вивчення, викладання та оцінювання мов». Матеріали III міжнародної науково-методичної конференції, 4–5 жовтня 2012 р. – Одеса : Видавництво «ВМВ», 2012. – С. 343–347. (418 с.)

Мунтян С.Г.

завідувача кафедрою іноземних мов

Таврійський державний агротехнологічний університет

м. Мелітополь, пр. Б.Хмельницького, 18

тел.: 0619 42 20 21

e-mail: muntjan@yandex.ru

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

У статті висвітлюються переваги використання Інтернет-технологій при навчанні студентів іноземних мов, розглядаються засади і можливості впровадження даних технологій у навчальний процес з іноземних мов професійного спрямування.

Останнім часом Інтернет все динамічніше використовується в навчальному процесі у вищій школі як освітній ресурс.

Для навчання іноземної мови, як загальнонавчальної, так і професійного спрямування, використання Інтернету і комп'ютерних інформаційних технологій створює особливо сприятливе середовище. Можливості Інтернету для удосконалення мовної підготовки студентів, особливо в плані комунікативного та професійно орієнтованого характеру навчання мов для спеціальних цілей, настільки широкі, що, мабуть, жодна методика не може вважатися повноцінною, якщо вона не передбачає місця для використання Інтернет-технологій і комп'ютерних технологій взагалі [3]. Тож, проблема пошуку ефективних дидактико-методичних рішень щодо використання інформаційних технологій та мережі Інтернет при підготовці

студентів з іноземних мов професійного спрямування з урахуванням потреб конкретної студентської аудиторії, конкретних навчальних та матеріально-технічних умов є актуальною.

Мета статті - надати характеристику Інтернет-технологій, висвітлити переваги їх використання при навчанні студентів іноземних мов, визначити засади впровадження Інтернет-технологій у навчальний процес з іноземних мов для спеціальних професійних цілей, розглянути можливості використання даних технологій для навчання іноземних мов професійного спрямування.

Науковці поділяють освітні послуги мережі Інтернет на три великі групи: інформаційні, інтерактивні, пошукові. За способом отримання навчальної інформації розрізняють синхронні навчальні системи і асинхронні.

Синхронні системи припускають одночасну участь у процесі навчальних занять студентів і викладача. До таких систем відносяться: синхронне спілкування, або так званий «чат», інтерактивне ТБ, аудіографіка, прямі контактні технології, наприклад, відеотелефон, синхронна телеконференція. Синхронна телеконференція – найближча до реальної форма дистанційного спілкування, вона ефективна для трансляції і ретрансляції лекцій і семінарів, які проводяться фахівцями певної галузі. До категорії синхронних навчальних систем також належать мультимедійні технології, спілкування з використанням візуальних, звукових і відеофайлів.

Асинхронні системи не вимагають одночасної участі студентів і викладача. Студент сам вибирає час і план занять. До таких систем відносяться, наприклад, електронна пошта, розсилки, дискусійні листи; дистанційні курси на основі WWW.

Змішані системи використовують елементи як синхронних, так і асинхронних систем.

Є декілька основних переваг використання Інтернет-технологій у навчанні іноземних мов, які дають можливість значно підвищити якість навчального процесу [1, 2, 3, 5]:

1. Сприяння вивченню мови завдяки мовній природі онлайнової комунікації. Так, було виявлено, що електронний дискурс є складнішим за

лексичними та синтаксичними характеристиками ніж усний дискурс і надає дуже багато характеристик мовних функцій. А це є дуже корисним для оволодіння іноземною мовою та спілкування нею.

2. Забезпечення оптимальних умов для навчання письма завдяки створенню автентичної аудиторії для письмової комунікації.

3. Підвищення навчальної мотивації студентів.

4. Важливість опанування уміннями користуватися Інтернетом для майбутнього кар'єрного зростання студентів. З одного боку, студентам потрібно опанувати користування Інтернетом, щоб вивчити іноземну мову, а з іншого боку, вивчення іноземної мови нерідко необхідне саме для того, щоб опанувати ефективні вміння роботи в Інтернет.

5. Величезний вибір віртуальних освітніх послуг (різноманітні словники, енциклопедії, пошукові системи, блоги, мультимедійні курси, сайти і розсилки з вивчення іноземної мови тощо).

6. Виключні можливості для співпраці та обміну досвідом у вивченні іноземної мови, що дозволяє позбавитися відчуття ізоляваності від інших товаришів, що вивчають і вдосконалюють іноземну мову.

7. Сприяння створенню ситуацій, де роль викладача децентралізується, оскільки у студентів з'являється можливість самостійно обирати теми для спілкування.

8. Інтернет є невичерпним джерелом інформації, особливо іншомовної. Мається на увазі як лінгвістична, так і, головне, предметна інформація за будь-якою тематикою та напрямками.

Предметна інформація може бути навчальною, але в основному вона є цілком автентичною, тобто підготовленою носіями мови для її носіїв. Це дає можливість не лише викладачам відшукувати в Інтернеті величезну кількість автентичних матеріалів для роботи зі студентами. Добирати інформацію в Інтернеті за завданням викладача, або цілком самостійно, можуть і самі студенти, тим самим суттєво поширюючи свої контакти з мовою, що вивчається, і сприйняття цієї мови в комунікації через сприйняття та опрацювання різноманітних іншомовних матеріалів. Це особливо важливо для

навчання мови професійного спрямування, оскільки студенти отримують вільний доступ на іншомовних фахових Інтернет-сайтах до автентичної професійної інформації.

Отже, головними перевагами використання Інтернету для вивчення іноземної мови для спеціальних цілей є забезпечення ним: а) можливостей для викладачів без обмежень добирати фаховий зміст навчання через добір автентичних фахових мовленнєвих матеріалів; б) можливостей для студентів проводити Інтернет-пошук необхідних матеріалів, самостійно або за завданням викладача, для подальшого використання у навчальному процесі [3].

Дуже велике значення при користуванні Інтернетом має інтерактивність. Саме інтерактивність відрізняє роботу з іншомовними текстами в Інтернеті від читання звичайних друкованих текстів, що мають лінійний характер. Інтерактивність реалізується а) через вибір користувачем шляху опрацювання матеріалу завдяки використанню так званих гіперлінків, що забезпечують доступ до різних гіпертекстів з одного вихідного тексту; б) через вибір мультимедійних засобів: можливість багаторазової роботи з певним аудіо- або відеофрагментом; в) через направлення до Інтернету власної інформації, наприклад, відповідей при роботі з навчальним сайтом; г) через уведення до мережі власних запитів або даних й одержання у відповідь певної інформації, що розшукувалася [6].

Інтерактивний характер значної кількості освітніх Інтернет-послуг гарантує студенту зворотній зв'язок – спілкування з віртуальним викладачем, авторами розсилок, що є дуже важливим для тих, хто займається самоосвітою.

Дидактичні властивості інформаційно-комунікаційних технологій при навчанні іноземних мов описуються згідно зі способами презентації інформації та роботи з нею, а також згідно зі способами організації навчального процесу, контролю, систематизації та закріплення навчального матеріалу [1]. За визначенням Є.С. Полат, під дидактичними властивостями того або іншого засобу навчання розуміються природні технічні якості об'єкта, тобто ті його сторони, які можна використовувати з дидактичними цілями в навчально-виховному процесі [2]. При класифікації дидактичних властивостей Інтернет

можна виділити два основних класи властивостей комп'ютерних телекомунікацій: а) властивості, пов'язані з їх телекомунікаційною основою, тобто їх технологічні можливості; б) властивості, пов'язані із застосуванням комп'ютерів.

Інформаційно-комунікаційні технології завдяки притаманним їм дидактичним властивостям при використанні з освітніми цілями дозволяють: організовувати різноманітні спільні дослідні роботи, оперативно обмінюватися інформацією, ідеями, планами з питань, які цікавлять учасників проекту; організовувати мережу дистанційного навчання; формувати у партнерів комунікативні вміння, культуру спілкування; формувати вміння й навички справжньої дослідної діяльності; створювати природне мовне середовище в умовах спільних мовних проектів і телеконференцій; сприяти полікультурному розвитку суб'єктів учіння на основі залучення до найширшої інформації різного характеру (професійного, академічного, культурного, етнічного тощо) [4].

Дослідження ученими комунікативно-мовленнєвих характеристик інформаційних засобів комунікації переконує: цей вид комунікації є особливим видом мовленнєвої діяльності, що акумулює усне й писемне мовлення [5]. Виділяють три основні напрямки впровадження Інтернет-технологій у навчання іноземних мов [3].

Перший напрямок – це спілкування через Інтернет та виконання через Інтернет спільних студентських проектів. Спілкування через Інтернет (електронна пошта, різні чати, форуми тощо) може проводитися з носіями мови, іншими студентами (в тому числі з інших ВНЗ та навіть інших країн), які вивчають ту ж саму мову, студентами своєї групи та викладачем. Таким же чином можуть виконуватися спільні проекти, наприклад, проект, метою якого є дослідження екологічної ситуації та розробка пропозицій щодо її покращення у двох селищах, одне з яких знаходиться навіть за межами України. Підсумком такого проекту може бути написання відповідного спільного звіту, який потім презентується всіма учасниками. Презентація може відбуватися в різних ВНЗ та навіть в різних країнах, якщо учасники працювали один з одним лише через Інтернет, територіально знаходячись в різних місцях. Звичайно, що таке

інтенсивне писемне мовлення з використанням комп'ютера дуже сприятливо впливає на розвиток мовленнєвих навичок та вмінь.

Другий напрямок – проведення пошуку інформації в Інтернеті. Адже Інтернет забезпечує студентів чисельними джерелами інформації для виконання самих різних завдань.

Третім напрямком є публікація студентських робіт у мережі Інтернет. Якщо студентська група разом з викладачем відкривають власну веб-сторінку, на якій публікуються кращі студентські роботи, наприклад, есе, то це створює додаткові і дуже сильні стимули в тих, хто навчається, для покращення мовленнєвих навичок і вмінь іншомовного письма. Причина в тому, що така веб-сторінка може зацікавити інших людей, а не тільки викладачів та студентів власної групи. Створюються також можливості для підготовки та випуску групового або загально університетського електронного журналу або газети іноземною мовою. А вони, в свою чергу, стануть потужним стимулом для студентів у плані удосконалення їх навичок та вмінь іншомовної комунікації.

В Таврійському державному агротехнологічному університеті за умов нетривалості курсу з дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування», всього 2-3 семестри з переважно лише двома академічними годинами на тиждень, перевага віддається застосуванню асинхронних навчальних систем. Так, як обов'язковий мінімум навчальної діяльності з використанням Інтернет-технологій до робочих програм з відповідної іноземної мови двічі у семестр включений Інтернет-пошук студентами інформації (академічної, професійно або фахово орієнтованої в залежності від етапу навчання) для підготовки ними проектів інформаційного типу у вигляді публічної презентації індивідуальної творчої роботи з проблемних питань відповідного змістового модуля. При цьому студенти забезпечуються адресами автентичних іншомовних Інтернет-сайтів, потрібних їм для виконання навчальних завдань.

Також як обов'язковий елемент навчального процесу на початку курсу з іноземної мови передбачено проведення у комп'ютерному класі тестового контролю рівня вхідних знань студентів всіх напрямів підготовки ОКР «Бакалавр». Метою тестування є формування на підставі визначення рівня

вхідних знань індивідуальних рекомендацій для студентів щодо усунення прогалин у підготовці або щодо подальшого ефективного вдосконалення знань з відповідної іноземної мови.

Крім обов'язкових елементів застосування Інтернет-технологій методичний доробок кафедри включає також і використання мережі Інтернет як джерела інформації для виконання самостійної позааудиторної роботи й для самоосвіти взагалі. Так, впроваджений у 2009 році Інтернет-сайт кафедри іноземних мов ТДАТУ (www.kim-tdatu.org.ua) суттєво сприяє оптимізації організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів щодо навчання іноземних мов професійного спрямування. Спрямований в першу чергу на створення привабливих умов для активної самостійної роботи студентів, їхнього самовдосконалення та саморозвитку, сайт одночасно зорієнтований також і на популяризацію ролі та значення іноземних мов серед студентів, на залучення студентів до участі у житті кафедри, на забезпечення зворотнього зв'язку у роботі зі студентами. Зворотній зв'язок передбачає отримання інформації через проведення різного рівня діагностик (опитувань) для корекції відповідно змісту, форм та методів навчання іноземних мов студентів університету й для корекції змісту та форм спілкування з відвідувачами сайту. Найбільш популярними серед користувачів сайту є статті, пов'язані з матеріалами для завантаження.

В рамках пошуку нових освітніх рішень щодо реалізації особистісного творчого потенціалу студентів та накопичення майбутніми фахівцями-аграріями ефективного індивідуального досвіду засвоєння й використання іноземної мови на сторінках Інтернет-сайту кафедри іноземних мов вже два роки поспіль у квітні й травні серед студентів університету оголошується конкурс творчих есе з англійської, німецької й французької мов. У 2011 році для есе була запропонована тема «Як заняття з іноземної мови у ТДАТУ допомогли мені досягти успіху?», у 2012 році студентам пропонувалось креативно осмислити тему «Що із студентського життя у ТДАТУ (подія, захід, знайомство, досягнення й т.п.) стало для Вас найбільш вагомим і чому?». До участі у конкурсі може залучитися кожен бажаючий зі студентів університету,

адже конкурсні умови та вимоги щодо творчої роботи оголошуються на сайті кафедри та передбачають взаємодію конкурсантів й журі в режимі Інтернет. Переможці конкурсу творчих есе нагороджуються дипломами та грошовими преміями, їхні роботи за їх дозволом розміщуються на сторінках сайту кафедри. Результати показують, що конкурс сприяє а) створенню для мотивованих студентів інтелектуального середовища щодо практичного застосування іноземної мови; б) спонуканню студентів до рефлексії свого індивідуального освітнього досвіду й пов'язаного з ним власного успіху; в) реалізації креативного потенціалу студентів; г) одержанню викладачами інформації щодо конкретних сфер використання студентами іншомовних знань та навичок з подальшим врахуванням цих матеріалів при формуванні змісту дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування»; д) стимулюванню студентів щодо вдосконалення їх навичок та вмінь іншомовної комунікації.

Застосування Інтернет-технологій у навчанні іноземних мов дає можливість значно підвищити якість навчального процесу, адже Інтернет-технології мають чисельні переваги для розвитку й удосконалення навичок володіння іноземною мовою. За допомогою інформаційних технологій можуть вирішуватися проблеми індивідуалізації та диференціації навчання з урахуванням різних чинників: рівня володіння іноземною мовою, швидкості її опанування, часових меж, стилю навчання, особистих освітніх потреб і траєкторій навчання тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Интернет в гуманитарном образовании : учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / Под ред. Е.С.Полат. – М. : Владос, 2001. – 272 с.
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е.С.Полат, М.Ю.Бухаркина, М.В.Моисеева, А.Е.Петров; Под ред. Е.С.Полат. - М. : Издательский центр "Академия", 2002. - 272 с.

3. Тарнопольський О.Б. Використання Інтернет-технологій у навчанні англійської мови для професійного спілкування студентів немовних спеціальностей / О.Б. Тарнопольський // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 53. Серія «Педагогічні науки». - 2010. - С. 47-51.

4. Трепак Я.В. Основные характеристики электронной коммуникации / Я.В.Трепак // Вестник МГОУ. Серия «Лингвистика». - 2011. - №3. - С. 83-89.

5. Черниш В.В. Інтернет-технології у професійній діяльності вчителя: вивчаємо та викладаємо іноземні мови : Посібник // Бібліотечка журналу «Іноземні мови». - Вип. 4/2011. – 64 с.

6. Barrett B. The Internet and Business English /B. Barrett, P. Sharma. – Oxford : Summertown Publishing, 2003. - 198 p.